שיירי קרבן על תלמוד ירושלמי שקלים

רבי דוד פרנקל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שיירי קרבן על תלמוד ירושלמי שקלים

רבי דוד פרנקל

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שיירי-קרבן-על-תלמוד-ירושלמי-שקלים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 8
פרק ב 9
הלכה א 9
הלכה ב 10
הלכה ג 10
הלכה ד 11
הלכה ה 12
פרק ג 12
הלכה א 12
הלכה ב 12
הלכה ג 13
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ב 15
הלכה ג 16
הלכה ד 17
פרק ה 18
הלכה א 18
הלכה ג 18
הלכה ד 18
פרק ו 19
הלכה א 19
הלכה ג 19
הלכה ד 20
פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ב 20

הלכה ג 21
פרק ח 21
הלכה א 21
הלכה ד 21

פרק א

הלכה א

יכול באיזה חודש שירצה נאמר כאן חדשי וכו'. וקשה הא אצטריך ליה לחדשי ללמד שבחודש אחד יתרום על כל חדשי השנה וי"ל דסובר דאפילו אילו מופנה ילפינן גזירה שוה א"נ דה"מ למכתב עולת חודש בחדשו להשנה והוה ידעינן נמי דבחדש אחד יתרום על כל השנה ובבבלי פ"ק דר"ה דף ז' מסיק דגמרינן שנה שנה מניסן ולא יליף מחדשי ואפשר דלכך לא גרסי' בפ"ק דר"ה א"ר טבי א"ר יאשיה כדגרסי' ביומא דף סה ובמגילה דף כט משום דלא מייתי הש"ס ג"ש דשנה שנה אלא בפ"ק דר"ה ור' טבי לא אמר הכי משמיה דר' יאשיה אלא דיליף חדשי חדשי וכדמפורש כאן והרמב"ם בפירוש המשנה כתב דלכך נתרמה בר"ח ניסן כאשר היתה בתחלה וכדאמר ר"ש בר יצחק ותימא לפ"ז משמע דאינו אלא מדרבנן שיתרום דוקא בר"ח ניסן ובבבלי משמע דמדאורייתא הוא דבגזירה שוה יליף ליה ועוד הא מסיק גם כאן דבברייתא תניא דמגזירה שוה ילפינן ולמה שבק הבבלי ובריייתא ושנה משנתו כר"ש בר יצחק:

הכל יוצאין בי"ד וכו'. כתב הרא"פ לסיוע מייתי דמדר"ח נמי שמעינן שהן בשני וכדמסיק הש"ס לקמן במקומו כו' ע"כ ודבריו אינם מחוורים הכא והתם כמו שאכתוב שם ולכן לא גרסי' לדר' חלבו:

א"ל נימר וכו'. כתב הרא"פ ולפי דברי ר"ח כיון שהיה הכרזה להרחוקים קודם לקרובים א"כ היו יכולין להביאן כולן קודם ר"ח ניסן ולמה היו תורמין בג' פרקים ומשני כולה כאחת היתה באה כדר"ח שהיו מקדימים להם הכרזה והא דתרמו בג' פרקים כדי לעשות פומבי לדבר וכו' דבכך יהיה לדבר פרסום גדול ולא משום שעדיין לא היו שקליהן של הרחוקים שם קודם ניסן וכדס"ד דר' עולא ע"כ ותימא מאי הוא הפרסום הזה אם לפי שהיו תורמין בג' קופות א"כ בפעם אחת ה"ל לעשות כן ואם מפני שנעשה בג' זמנים ה"ל לתקן לתרום בכל חדש והיה פרסום גדול מזה וע"ק לישנא דמתניתין דלקמן ספ"ג והרא"פ ז"ל בעצמו הרגיש בו ע"ש ואילו שם עינו על דברי הרמב"ם בפי' המשנה ריש פ"ג דמכילתין לא היה מפרש כן וז"ל הרמב"ם בג' פרקים פירשו בגמ' ואמרו כולה כאחת היתה באה ר"ל כי בזמן פסח היו כונסים כולן ומפני זה סדרו להוציא בג' פרקים כדי לפרסם הדבר ר"ל שמפרסמין ומודיעין כי בחג הפסח חובה להביא תרומת המקום הקרוב ואשר הוא רחוק ממנו בעצרת והיותר רחוק בחג והוא אמרן הלין דקרובים בפרוס הפסח וכו' ע"כ והן הן הדברים שפירשתי בקונטרס וא"ת איך קאמר הרמב"ם והוא אמרן הלין דקרובים וכו' הלא אלה דברי המקשה וכבר התחיל בדברי המתרץ דאמר כולה

כאחת היתה באה י"ל דסובר הרמב"ם דמודה המתרץ בזה לדברי המקשה ויותר נ"ל דגירסתו היתה א"ל נימר וכו' בפרוס החג וכולה כאחת היתה באה וכו':

תרומת שקלים לקרבן. כתב הרא"פ כדי שתהא יד כולן שוה בהן כלומר למטה יש להן קצבה ולענין זה יד כולן שוה אבל למעלה אין להן קצבה וכו' ולא קאי העשיר לא ירבה אלא על תרומת אדנים ולא על השקלים ואין להן קצבה למעלה אלא למטה ע"כ ותימא פירושו איך יפלוג ר' חגי על מתני' דפ"ד דמכילתין דקאמר מפורש דבשקלים יד כולן שוה בין למעלה בין למטן אבל פי' שבקונ' עיקר וכן פירש הר"ש יפה ז"ל:

לא בא אלא ללמדך וכו'. הרא"פ בפירושו האריך בסוגיא זו בדברים תמוהים ודחוקים מן הפשט וגם לפי פירושו משמע דלא בא וכו' קאי אמתני' דהכא וקשיא מה יענה במסכת מגילה דגם שם קאמר לא בא וכו' לכן נ"ל פי' שבקונטרס עיקר ובמסכת מגילה הארכתי ע"ש:

אבל לענין שטרות כותבין אדר ראשון וכו'. כך היא הגירסא גם במגילה פ"ק ובנדרים פ"ח והרא"פ בחר גירסא לעצמו ומהתימא עליו ששינה כל הנוסחאות:

ומפרקין המנעול מעל גבי האימום. כתב הרמב"ם בפי' המשנה ופורקין המנעול מעל גבי המים ואין מחזירין אותו ר"ל שמפקירין הגבים שהמים מכונסים בהם לבני אדם בכלל שישתו מהם בימות החמה והכוונה כי כל מה שהיה מאלו הדברים מסוגר ולא נתעסקו בו שמזרזין וממהרין להשלימו ולהגיע לתכליתו עכ"ל ותימא שכאן ובמ"ק ובתוספתא הגירסא מע"ג האימום ועוד שבחיבורו פ"ו מה' י"ט שמביא הברייתא כולה השמיט דין זה ועוד לשון ואין מחזירין אותו דחוק ומדברי הרמב"ם נראה דה"ק ואין מחזירין כלומר ואין פוסקין מלמהר לעשות דברים אלו והרא"פ פירש ואין מחזירין המנעול לכל גוב וגוב ואינו מחוור דהשתא שמסירין כ"ש דאין מחזירין לכן נ"ל דודאי לא קאי אצרכי רבים דז"ל התוספתא בפ"ב דמ"ק דנין דיני ממונות וכו' ופודין את מעשר שני ומפרקין המנעול מעל האימום ובלבד שלא יחזיר מכבש של כובשים שהתירו קודם למועד אין מחזירין ואצ"ל שאין נוטלין הימנו של בעלי בתים נוטלין הימנו ואצ"ל שמחזירו ע"כ נקט אלו הג' דינים המנעול והמכבש של כובסים ושל ב"ב שהן חלוקים בדיניהם בענין נטילה וחזרה ובסוגיין שמביא סוף הברייתא ואין עניינה לצרכי רבים כלל ולכך לא הביא כן הרמב"ם בחיבורו ולדעתי לא יצאו דברים אלו שבפירוש הרמב"ם מתחת יד קולמסו של הרמב"ם ועמ"ש במס' מ"ק בשם הריטב"א:

אצלו למקום טהרה. כתב הר"ש יפה והיינו ששופכין סיד סביב הקבר כדי שאפילו אם תפחת המצבה יכירו כי יש שם קבר או שמא המת אינו מכוון לגמרי תחת המצבה אלא

מקצתו נוטה מכנגד מקום המצבה ע"כ ודבריו תמוהים וכי לא יחושו איך לעשות הסימן ולמה קראו מקום טהרה ועוד הא בכל שהו סגי כמפורש בבבלי ולדבריו אין שיעור לכן פי' שבקו' עיקר וכן פירש"י במ"ק:

מצא אבן אחת וכו'. במ"ק דף ו' פירש"י בד"ה מצא אבן וכו' אבן אחת מצויינת שיש סיד עליה שאינו צריך להרחיק הציון מן האבן לפי שהאבן גבוה ע"ג הקרקע ורואה את הציון מיד קודם שיהא נוגע בה אבל משדה מרחיקין להציון בסמוך דזימנין דלא חזי ליה עד דאתי ונגע ומאהיל עכ"ל. ותימא הא מפורש אמרינן כאן אע"פ שאינו רשאי וכן הוא בתוספתא דמכילתין פ"ק והיינו דאפי' מאבן מרחיקין וכמ"ש בקונטרס והרא"פ במ"ש פ"ה הרחיב הלשון ע"ש ולא הועיל כלום:

הלכה ב

לא בשביעית. הרא"פ בריש פ"ה דפיאה כתב מפני שמפקיעין אותו מן המעשרות ע"כ ומפני כך הגיה בסמוך היא מוצאי שביעית היא שאר שני שבוע ע"ש ואין נראה דכיון שיש יכולת ביד חכמים לעשות כן אין בזה עיכוב ועוד הא אף בשאר ימות השנה אם רוצה להפקיע אין בו איסור ופכטור מן המעשר וכפירושי שבקונטרס כן פירש"י והרמב"ם:

אין מן הדא וכו' כתב הרמב"ם פ"ד מה' קידוש החדש הלכה טז יראה לי שזה שאמרו חכמים אין מעברין את השנה בשני רעבון ובשביעית שלא יעברו בהם מפני צורך הדרכים וכיוצא בהם אבל אם היתה השנה הראייה להתעבר מפני התקופה או מפני האביב ופירות האילן מעברין לעולם בכל זמן עד כאן והשיג עליו הרמ"ה דמתני' תנא סתמא אין מעברין בשני רעבון משמע דאפילו מפני האביב נמי לא וליכא לאפוקי מינה אלא בראייה ע"ש בכ"מ שזו היא עיקר השגת הרמ"ה ונ"ל שראיית הרמב"ם מהכא מדקאמר דמעברין בשביעית משום דכתיב שמור את חדש האביב ומפרש רבינו דה"ק כיון דבזמן דראויה להתעבר מפני האביב מעברין אפילו בשביעית הלכך אם עברוהו בשביל שאר דברים מעוברת ושביעית ושני רעבון חד טעמא להו הלכך פוסק רבינו דמעברין מפני האביב אך קשה לי למה לא פי' רבינו שאם עברוהו מעוברת ואפשר שלשון אין מעברין לכתחלה משמע:

הלכה ג

בשהביא שתי שערות וכו'. וקשה לפי' הראשון שבקונטרס אם לא הגיע לכלל גדלות מאי מהני להו השערות הא לכ"ע אמרינן דשומא נינהו לכן נ"ל דה"ג הדא דתימר בשלא הביא שתי שערות אבל אם הביא שתי שערות לא כהדא ולמשכן אין ממשכנין כו' וה"פ

בשלא הביא ב' שערות והגיע לכלל גדלות תובעין אבל לא ממשכנין אבל אם גם הביא שתי שערות ממשכנין ואין לומר בשלא הביא שתי שערות היינו שלא נתגדל ולא הביא שתי שערות דא"כ קשיא הא דמוקי הש"ס סיפא דמתני' אע"פ שאמרו אין ממשכנין וכו' כאן בשלא הביא וכו' וצריכין להגיה כאן בשלא נתגדל וכאן בשנתגדל ודחקני לפרש כן מפני שראיתי להרמב"ם והרמב"ן שכתבו שמשהביא שתי שערות חייב במחצית השקל וממשכנין אותו. אך מה שכתב הרב בתוי"ט בפרקין משנה ד' בד"ה כל כהן שאינו שוקל וכו' והיינו טעמא דהר"ב שכתב שאינו שוקל עד שיהיה בן כ' אבל לא ידעתי מי הכריחו לכך דמתני' דתנן קטנים סתמא עד שיהיה בן י"ג שנים וכו' וכן הוא בהדיא בירושלמי ע"כ ותימא אף שהגירסא שלפנינו ולמשכן אין ממשכנין עד שיביא שתי שערות מ"מ קשיא רישא וסיפא דמתני' דמשמע דתלת דיני נינהו לפני הזמן אין תובעין ואם שקל מקבלין ממנו לאחר י"ג שנה תובעין לאחר כ' ממשכנין וכפי' השני שבקונטרס וצ"ע. גם מ"ש המ"א בא"ח סי' תרצ"ד ס"ק ג' ונשים פטורים ובהמגמ"פ כ' דנשים וילדים חייבין ולא ידעתי מנ"ל הא ע"כ וקשה דמדמסקינן הא לתבוע תובעין משמע דאף לנשים תובעין א"כ מסתמא חייבין וזה פשוט:

כן משיבין חכמים לר"י וכו' הרא"פ פי' היאך אתה אומר משמיה דבן בוכרי כל כהן ששוקל חוטא משום דלא חילק בין יחיד לציבור והרי בחטאת מתה מחלקינן וכו' ע"כ ודבריו תמוהין דמאי משיבין וכו' דקאמר דהיינו תשובת ריב"ז לבן בוכרי דיש לחלק בין יחיד לציבור ותו לפי המסקנא דסובר ר"י שאף חטאת הציבור תמות א"כ לדידיה אין לחלק בין ציבור ליחיד קשיא וכי פליג אריב"ז לכן נ"ל פירושי שבקונטרס עיקר ור"י וחכמים פליגי בדריב"ז איך קסבר:

הלכה ד

אדם לרבות הגרים. פי' הרא"פ בזה אינו מחוור ומה שכתב וקשיא לי ל"ל לרבות גרים הלא אף העכו"ם נודרים נדרים ונדבות ע"ש כבר קדמו בעל קרבן אהרן ועיין בספר זית רענן ולפי פירושי שבקונטרס לק"מ:

וסיפא בכותים. כתב הרמב"ם בפי' המשנה אמרו אין מקבלין מידן קיני זבין יזבות ויולדות ר"ל מיד הכותים אבל העכו"ם אינו יודע בזה ואינו טורח בהם לעולם אמרו סיפא בכותי ולפיכך מקבלין מהן חטאות ואשמות לפי שהוא כיון שנתכוין בכפרה אולי ישוב ע"כ ותימא הא העכו"ם אינן חייבין בקרבנות אלו וכדפירשתי בקונטרס דבני ישראל כתיבי בפרשה ומה שיש לדקדק בסוף דבריו עיין בתוי"ט מיהו לפי גירסת הירושלמי א"א ליישב דברי הרמב"ם:

שלחנות היו נוטלין בשכרן. פי' הרא"פ שולחנות שהיו יושבין בט"ו במדינה ובכ"ה במקדש זהו שכרן. להוצאת דרכים שהיו תחלה במדינה והולכים אח"כ למקדש זהו להוצאת דרכים אבל לא בשכרן ע"כ ופי' תמוה מאי בינייהו ועוד כיון שהשלחנות ישבו לצורך עצמן למה ינתן להן שכר לכן פי' שבקונ' עיקר:

הדרן עלך פרק באחד באדר

פרק ב

הלכה א

שמא תזיל המרגליות. משמע דמדרבנן הוא דבעינן שקלי כסף דוקא ותימא א"כ מנ"ל דערכין וקידושין אפי' בשוה כסף דלמ' בכסף דיקא והא דכתבו תו' בריש קידושין דף ב ע"א בד"ה בפרוטה וכו' דילפי' מעבד עברי אינו מספיק דאכתי תיקשי נילף ממעשר שני דבכסף דוק' דכתיב וצרת הכסף וכדאיתא בבכורות דף נ"א ע"א בשלמא אי אמרי' דשקלים מדאורייתא בכסף דוקא ניחא דה"ל מעשר שני ושקלים ב' כתובי' ואין מלמדין אבל לפום סוגיין קשיא וי"ל דהא דאמרי' דערכין בשוה כסף ולא ילפי' מע"ש משום דקי"ל כרבנן דפליגי עלי' דר"מ לעיל בפרקין וסברי קלבון דרבנן ולדידהו אייתר זה יתנו בשלמא לר"מ אמרי' מין מטבע של אש וכו' כדאמרי' לעיל אלא לרבנן למאי אתא אלא ודאי לאשמועי' דדוקא זה יתנו מטבע אבל לא דבר אחר וה"ל שקלים ומעשר שני שני כתובי' א"נ י"ל דהרב מהרש"א מקשה שם בקידושין בתוס' למאי איצטרך להו למילף מעבד עברי נימא דמסברא אמרי' שוה כסף בכסף ע"ש ולא משני מידי ולפי דרכינו מיושב דאי מסבר' לחוד ה"א למילף ממעשר שני השתא דאיכא למילף מע"ע וממעשר שני אמרי' מסברא למילף מע"ע אע"ג דאמרי' בעלמא לקולא ולחומרא לחומר' מקשי' הכא שאני כיון דאיכא סברא דפודין בשוה כסף מקשי' אפי' לקולא:

ואפי' תימר בשומר שכר וכו'. משמע דיותר מסתבר לאוקמי מתני' בשומר חנם אלא דר' אבא קאמר דאף בשומר שכר איכא לאוקמי מתני' והרמב"ם כתב בפי' המשנה וכששלחו שקליהם ע"י שומר חנם נתחייבו לשלם על כל פני' ואפי' נתרמה התרומה לפי שפשעו בהם ששלחו ע"י ש"ח וכ"כ בחיבורו פ"ג הלכה ח' ותימא דבבבלי בב"מ דף נ' מסיק ר"א דשבועה זו תקנת חכמים היא ומתני' איירי אפי' בש"ח והרמב"ם פסק שם כר"א א"כ מנ"ל למוקים מתני' בשומר שכר דוקא ובכסף משנה שם כתב בד"ה בני העיר וכו' וצ"ל שרבינו סובר דמאן דמוקי לה בש"ח יפרש דכי קתני ובני העיר שוקלין אחרים תחתיהן אירשא נמי קאי עכ"ל ותימא א"כ הדרא קושית הש"ס לדוכתא נשבעין לגזברין

גזברין מאי עבידתייהו הא בני העיר שוקלין אחרים תחתיהן ואין לומר דלא לחשדינהו או דלא ליקריין פושעי' א"כ גם בשלא נתרמה התרומה ישבעו לגזברין ועוד הא ר"א בבבלי שם לית ליה הך סבר' ע"ש וצ"ע רב:

הלכה ב

תיפתר במסויים. כתב הרמב"ם בפי' המשנה וכשהקריבו הבהמה והוא נתכוין שהיא ממעות כל מי ששקל בתרומת הלשכה כאילו קנה בהמה באותן מעות של הקדש והקריב ונהנה שלא משכנוהו וכו' ע"כ וכ"כ הר"ב ותימא הא מסקינן בסוגיין דוקא במסויים אבל בלא"ה אינו מביא קרבן מעילה דחיישינן שמא נפל לשיריים ואין מעילה בשיריים נמצא מביא חולין לעזרה ועמש"ל ספ"ג בד"ה שהיה וכו' והרא"פ פי' דהא דקאמר הש"ס וחש לומר וכו' אבית ר' גמליאל קאי מלבד שאין לשון הסוגיא סובל פירושו אלא שלקמן פ"ג מבואר בש"ס דלא כדבריו ע"ש:

הלכה ג

מה בין שקלים לחטאתפי' הר"ב מאי שנא שקלים דמכנס מעות ואמר הרי אלו אמרי ב"ה דהוי המותר חולין ומ"ש חטאת דמודו לב"ש דהוי נדבה ובמשנה דלקמן כתב מותר שקלים חולין המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלים וכשבא לחשב מה שכנס מצא שהותירו המותר חולין וסתמא כב"ה ע"כ וכ"כ הרמב"ם בפי' המשנה ותימא דלעיל קאמר הש"ס מתני' מסייעא לר' ביבא ומוקי לה למתני' בנוטל ידו מלאה מעות ואומר אלו לשקלי וככ"ע וסיפא נמי בכה"ג איירי וכמו שפירשתי בקונט' ורמב"ם פסק כר' ביבי וכתב הכ"מ משום דמתני' מסייעא ליה א"כ איך נפרש למתני' כב"ה ודלא כר' ביבי וצ"ע:

ה"נ אלו לנדבה. כתב הרמב"ם פ"ג מה' שקלים דין י"ב המפריש שנים ונמצא שאינו חייב אלא א' אם בזה אחר זה האחרון לא קדש ואם בבת אחת האחד שקלים והשני מותר שקלים וכתב הראב"ד בירושלמי אינו כן אלא האחד חולין לפי שהוא או כמי שהוא סבר שהוא חייב ואינו חייב או כמי שאומר הרי אלו לשקלי דלב"ה מותרן חולין עכ"ל. ונ"ל דודאי אף הרמב"ם סובר שהוא חולין שהרי כתב שהשני כמותר שקלים ושם בסמוך כתב שמותר שקלים חולין וכ"כ בפ"ה מה' פסולי המוקדשין אלא דה"ק אם בזה אחר זה שקלן הראשון ודאי קודש והשני ודאי חולין אבל בבת אחת אותו שירצה הוא שוקל לשקלים והשני דינו כמותר והרי הוא חולין. שוב עיינתי בדברי הרמב"ם בפ"ה מה' פסולי המוקדשין הלכה ו' שכתב המפריש חטאתו או דמי חטאתו וכו' הפריש שתים או דמי שתים וכסבור שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחד יביא אחד והשאר

יפלו לנדבה ע"כ וכתב הלח"מ ותימא על רבינו ז"ל שכתב בפ"ג מה' שקלים הפריש שנים וכו' והשני מותר שקלים והיינו חולין וכאן כתב יפלו לנדבה וממתני' דשקלים משמע דראוין להיות שוים בדינים אלי וכו' ואולי החמירו בחטאת משום דמותר של חטאת הוי נדבה אבל בשקלים שהמותר חולין הקילו ועדיין צ"ע ע"כ ולענ"ד ברור דגרסת הרמב"ם כפי הגירסא שלפנינו דסתמא דש"ס מסיק דבשקלים מותרן חולין דלא גרע מאומר אלו לשקלי אבל גבי חטאת כיון דאפשר לו להביא אחת גדולה כשתים וה"ל כדמי חטאת מעורבות יפלו מותרן לנדבה וכמ"ש בקונטרס וכן הוא דעת הראב"ד הנ"ל וזה ברור:

מן הדא והעמדנו עלינו וכו'. הרמב"ם בפי' המשנה כתב שקלו דרכונות היינו חצי דרכון וכו' חזרו לשקול טבעין חזר המטבע היוצא בהוצאה להיותו טבעין דהיינו מחצית השקל ובקשו ליתן חצי אותו מטבע דהיינו דינרין וכו' וכ"פ הר"ב ע"ש וקשה לי לפרש כן לשון משנתינו דתנן שקלו דרכונות דמשמע דרכון מלא ועוד קשה עלי מאוד לפרש בקשו לשקול דינרין בענין אחר מכל לשקול דתנן במתני' וביותר קשה הא דקאמר מן הדא וכו' שלישית השקל והרא"פ פי' שלישית השקל הוא חצי סלע וקרי ליה שלישית שהוא משתלש כדמסיק ע"כ ואינו כן שמ"ד מכאן שצריך לשלש שקלו ג"פ סובר דצריך שיתן ג' שקלים לשנה וכאשר פירשתי בקונטרס כן דעת הרמב"ן והראב"ד:

ונפל לכל אחד וכו'. וקשה א"כ בני יוסף ובנימין לא ישקלו וכן קשה נמי אמ"ד שבשביל חטא העגל שקלו שבט לוי לא ישקלו וי"ל דודאי כולם חייבין לשקול כדי שיהיה להם חלק בקרבנות ציבור אך טעמים אלו אינן אלא למה דוקא מחצית השקל ושאר שבטים בתר רובא גרירו:

מחצה על מחצה יפלו לנדבה. פי' הרא"פ דחמירא משקלים דכולן עולות אבל שקלים מביאים מהן פעמים חטאת שנאכלין לכהנים ע"כ וקשה דבגמרא משמע דטפי עדיף לבא חטאת לקרבן ציבור הקבוע מלהקריב עולות לקיץ המזבח וכמ"ש בקונטרס:

הלכה ד

ולא אמר אם מת יפלו לנדבה. וא"ת אדדייק מסיפא לדייק מרישא דמפורש דתני ואין מועלין במקצתן וי"ל דעד שעת הקרבה שמקריבו לעולה לא נפקי משם שלמים שהיה עליהם עד הנה וכ"כ תוס' בנזיר דף כו ע"ב בד"ה והשאר וכו':

שלשתן אמרו דבר אחד. כתב הרמב"ם פ"ה מה' פסולי המוקדשין מותר עשירית האיפה של כה"ג ירקבו וכן מותר לחמי נזיר אבל מותר נסכיו יפלו לנדבה ע"כ ובפ"ג מה' שקלים פסק הפריש שקלו ימת יפלו לנדבה ותימא כיון דאמרינן דשלשתן אמרו דבר אחד וטעם אחד לכולן א"כ אף מותר עשירית האיפה לנדבה כר"א וי"ל דסמיך אהא דגרסינן במנחות

דף קח אמר ר"נ ב"י מסתברא כמ"ד מותר עשירית האיפה של כה"ג ירקב דתניא לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא אר"י היא חטאת ואין אחרת קרויה חטאת לימד על עשירית האיפה של כה"ג שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב ע"כ וכתבו התוס' דאתי האי קרא לאפוקי דמותר עשירית האיפה ירקב ועיין בברכת הזבח א"כ יפה פסק הרמב"ם דמותר עשירית האיפה ירקב ועוד יש לי בזה דברים ועיין בלח"מ ובבה"ז:

הלכה ה

כהדין דשתי חמר עתיק. הרא"פ פי' דלא פליגי אלא כל אחד אמר כפי הנאות לו לפי שנותיו ע"ש ואינו מחוור דהא על המת קאי ובלאו הכי אין לפרש כן דברי חכמים ומה שפירשתי בקונט' הוא עיקר:

הדרן עלך פרק מצרפין

פרק ג

הלכה א

כל הבכור וכו'. כתב הרא"פ וכתיב בתריה לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה משמע משעת לידתו מתחיל למנות ימי שנתו ע"כ ותימא הא מהאי קרא שמעינן שנתו של בכור ועלה קמיבעיא לן אם מונין שנתו משעה שנולד או משעה שנראה להרצאה ועיין בבבלי בר"ה דף ו' ע"ב אבל לפי פירושי שבקונט' ניחא שדברי ר' אבא אינן אלא לרבנן דפליגי עליה דר' ישמעאל בערכין:

הלכה ב

כמה הוא שיעורן של קופות. הרב בתוי"ט פירש במשנתינו דבעי' דר"ז קאי על אותן קופות הגדולות ע"ש ואינו מחוור דבשבת דף לא ודף מט ובפסחים דף לד מפורש דאמתני' דפ' מפנין קאי בעיא דר' זעירא אך הרא"פ הגיה וגרס דתניא בשלש קופות וכו' וקשיא ליה אמאי לא מייתי ממתני' ע"ש ולפי גרסתינו ניחא וכן מבואר בשבת ובפסחים דהאי תנא אמתני' קאי ולא אאיבעיא דר' זעירא ולכך לא מייתי ליה התם:

מהו לשתותן בכרך אחד. עיין מ"ש במס' שבת דף לא בד"ה הדא אמרה וכו' ובהשמטה למסכת שבת ומה שיש לדקדק עוד בסוגיא זו הלא הוא כתוב שם בתוס' בד"ה הדא אמרה:

(אמר המגיה וז"ל הבעל שירי קרבן שם מהכא שמעינן דאם שתאן שלא על הסדר אלא בזה אחר זה יצא וקשה דבש"ע א"ח סימן תעב סעיף ח' כתב צריך לשתות ד' כוסות על

הסדר ואם שתאן בזה אחר זה לא יצא והוא מדברי הרא"ש והר"ן שמפרשים הא דאמרן בפסחים דף קיח שתאן בבת אחת היינו בזה אחר זה וכתב הר"ן דאלת"ה פשיטא דלא יצא. ול"נ דיש לפרש כפרש"י שתאן בבת אחת היינו שעירב ארבעתן לתוך כוס אחד וקמ"ל אע"ג דמתחלה היו בתוך ד' כוסות כיון שעירבן לכוס אחד בשעת שתייה לא יצא אבל בזה אחר זה לא פליגי בבלי על הירושלמי דיצא):

ר"י לטעמיה וכו'. כתב הרא"פ ר"י לטעמיה דד' כוסות דרך חירות תקנו והואיל ויין מזיק לאדם מותר לבשלו דאינו חזק כ"כ וקשיא ליה מתני' בפרק בתרא דתרומות דתנן אין מבשלין יין של תרומה. מפני שממעט משותיו הואיל והוא חזק ביותר משמע דמבושל חזק טפי וכ"כ שם הר"ש ואפשר דאעפ"כ אינו מחמם כמו מבושל ולי קשה אפי' הר"ש אס"ד דמחמת חזקתו ממעטו משותיו ימזגנו במים יותר מן החי ותו לא יהיה חזק כ"כ אלא ודאי כפי' הרמב"ם שאין אדם רגילין לשתותו:

הלכה ג

תרם את הראשונה וכו'. הר"ב פירש תרומה ראשונה שהיתה בפרוס הפסח לאחר שתרם אותה היה מכסה כל השקלים הנשארים בקטבלאות כדי שיתנו עליו השקלים שיבואו ממדינות אחרות כדי שיתרום מהן בפרוס עצרת וכו' ע"ש ופירושי שבקונטרס היא כדעת הרמב"ם בפי' ובחיבורו ודבריו נכונים וברורים וכמ"ש לעיל דף א' בתוס' בד"ה א"ל נימר וכו' וכן משמע לשון הברייתא שמביא הש"ס בסמוך נעשו כולן שיריים מאי כולן דקאמר אלא ודאי דאכל הקופות קאי וכמו שפירשתי שם בקונטרס גם בברייתא שנייה קשיא לשון נטל מן הראשונה וא"ת לפ"ז קשיא ברייתא זו דתני בה שלישית היתה עשירה שבכולן וכו' בשלמא לפי' הר"ב ניחא לפי שבשלישית תרמו מן השקלים שבאו ממדינות הרחוקות והן שלחו זהב מפני משא הדרך אבל לפי' הרמב"ם קשיא וי"ל שאף ג' קופות הגדולות לא היו ממלאין בבת אחת אלא כשהיה בלישכה למלאות קופה אחת דהיינו ט' סאין היו ממלאין אותה וקופה השלישית היו ממלאין סמוך לר"ח ניסן ואז הרחוקים הזריזים כבר שלחו שקליהם. אך קשה דבתוספתא דבמכלתין פ"ב תני תרם את הראשונה ואמר ה"ז מא"י על כל ישראל וחיפה בקטבלאות מפני שאנשי סוריא באין ושוקלין עליה תרם את השנייה ואמר ה"ז מעמון וממואב ומכרכין המוקפין וכו' משמע כדברי הר"ב וי"ל כיון דש"ס לא הביא תוספתא זו לא סמך הרמב"ם עליה ואף היא יש לדחוק ולפרשה כפירושו:

שהיה רמ"א מועלין בשיריים. כ"פ הרמב"ם בפ"ב מה' שקלים וקשה הא לעיל בדף ז' מתמה הש"ס אלא כר"מ משמע דלית הלכתא כר"מ וי"ל שסמך אבבלי דקידושין וכמ"ש הכ"מ שם ע"ש ובהכי יש ליישב מה שהקשיתי לעיל שם בד"ה תיפתר וכו':
(אמר המגיה ז"ל בעל שירי קרבן במס' שבת דף ה' ד"ה לפני בא וגו' והוא יום התחייה שאז הדין הגדול ומכיון שהוא יבוא לצורך התחייה נמצא שהתחייה סבה לביאתו כ"כ הר"ש יפה וא"נ דאדרבא אליהו סבה להתחייה כמו כל הני דלעיל דהא עיכוב התחייה בו תליא לכן נ"ל דלפי סוגיא זו יבוא אליהו לאחר התחייה קודם יום הדין ולאחר הדין יגלה המשפחות שאף שיעמדו מ"מ לא יכירו האבות את הבנים ולא הבנים את האבות כי אם על ידו):
הדרן עלך פרק בשלשה פרקים

פרק ד

הלכה א

אמר ר' אחא דר"י היא וכו'. כתב המגיה במשנה למלך פ"ד וצ"ל דהירושלמי פליג אש"ס דילן דבהדיא אמרינן בפ' הקומץ רבה דף כ' ע"ב דתניא קרבן מלמד שמתנדבים עצים וכן הוא במנחות דף קו ע"ב ושמא הירושלמי דרש ליה ליתורא דקרבן לדרשא אחריתי ומש"ה אוקמה למתני' דעצים כר"י אך קשה דהתם מייתי מקרא מלא בנחמיה דכתיב והגורלות הפלנו על קרבן עצים הכהנים והלוים להביא לבית אלקינו עכ"ל ובאמת לפום ריהטא תימא גדולה היא אבל לפי מה שפירשתי בקונטרס לק"מ דרבנן מוקמי להאי קרא שהם לא התנדבו עצים אלא לצורך קרבנות יחיד אבל לצורך קרבנות ציבור לא דאין קרבן יחיד משתנה לקרבן ציבור:
מתני' פליגא על ר"י וכו'. הרא"פ פי' דמתני' דתענית פליגי על ר"י מדתנן סתמא ולא מפליג בין בשעת קרבן בין שלא בשעת קרבן ועוד מן הדא נמי מוכח דלא כר"י דתני ראב"צ וכו' ע"כ ואין נראה דאדרבה מתני' דתענית לא איירי אלא בזמן בה"מ גם מאי דקאמר ועוד מן הדא דפליג על ר"י הרי הא דראב"נ הוא סיפא דברייתא דפליגי רבנן ור"י כמפורש במגילת תענית גם לשון מתני' פליגא משמע דעל אמורא קאי ולא על תנא לכן פי' שבקונטרס עיקר:
א"ל נעשה כחמשה דברים וכו'. ותימא תיפוק ליה דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל וכיון דאינו מותר לישראל משום שביעית אף לגבוה אסור וא"ל כיון דמצותו בכך שאי אפשר להביא העומר אלא משביעית מותר דהא אפשר להביא מספיחים שאין

בהן שביעית במנחות דף ה' ע"ב מפורש דהיכא דאפשר למצוא שיכול להביא בהיתר אע"ג דהשתא אין לו דבר היתר לא מיקרי מצותו בכך מדקאמר הש"ס דעומר מצותו בכך להביא מן החדש שא"א מן הישן משא"כ בטריפה שאפשר להביא כשרה נאמר בשאין לו אלא טריפה נתיר אלא ודאי כיון דאפשר בהיתר לא מיקרי מצותו בכך ועיין בתוס' שם במנחות בד"ה שכן באה להתיר לאו שבתוכה וכו' ובדף פד בד"ה שומרי ספיחים וכו' וצ"ע:

כל מה שיתן הן הן דמיו משעה הראשונה. כתב הרא"פ דלב ב"ד מתנה עליהן שלא יקדשו שיעור מעות שצריך ליתן להן משעה שהוקדשו השקלים לכן יכול ליתן אותן להן מן הלשכה בהדיא ולא צריך לחללן דלא חל קדושה עליהן משעה ראשונה וכו' בשם שמואל וקצת לא משמע כן בפ"ג דמעילה דמשמע דס"ל כברייתא ע"כ ופי' תמוה מלבד מה שהרגיש בעצמו שבא לחלוק עלינו תלמודיים השוין אלא דדבריו בעצמן קשים דא"כ נמצא זה שנתן שקליו אין לו חלק בקרבנות ציבור שהרי שקליו הן חולין משעה הראשונה ולא מצינו דב"ד מתנין כיוצא בזה לכן פי' שבקונטרס עיקר:

הלכה ב

מגיהי ספר העזרה וכו'. בבבלי פ' שני דייני גזלות גרסינן מגיהי ספרים שבירושלים ופרש"י ספרים של כל אדם שאסור להשהות ספר שאינו מוגה משום אל תשכן באהליך עולה וראו ב"ד שהיו מתעצלין בדבר הפקירו תרומת הלשכה לכך וקשה דלא מצינו שהפקירו ב"ד תרומת הלשכה לצרכי ציבור ותדע דקאמר רב בבבלי שם ואני אומר שהפרוכת מקדשי בדק הבית בא ומאי קשיא ליה דלמא לב ב"ד מתנה עלייהו אלא ודאי דלא אמרינן לב ב"ד מתנה אלא בדבר ששייך למזבח ולצרכי המקדש. וא"ת שני דייני גזלות יוכיח י"ל דהם היו לצורך המקדש שלא יגנבו ויגזלו שם ועוד שלא ימנעו העם מלהביא קרבנותיהם לירושלים לכן נ"ל שבירושלים דאיתא בבבלי לאו דוקא ואמגיהי ספר שבעזרה קאי וכמפורש כאן:

חוץ לעזרות באין מלשכת בדק הבית. פירשתי בקונטרס כגון עזרת נשים וכו' כ"פ רש"י בפ' שני דייני גזלות דף קה ע"ב וקשה מ"ש עזרת נשים מעזרת ישראל ועוד לשון המשנה והברייתא משמע דוקא חומת העיר ומגדלותיה הן באין משירי הלשכה אבל כל ששייך לבנין הבית דין א' להם וצ"ע:

כלום אר"מ אלא בתוך שנתו וכו'. כתב הרמב"ם פ"ד מהלכות שקלים הלכה ח' וכן מזבח העולה וההיכל והעזרות נעשין משירי הלשכה ע"כ וכתב הכ"מ ירושלמי פ"ד דשקלים אבל בגמ' דידן ר"פ שני דייני מזבח העולה והלשכות והעזרות באין מקדשי בדקי הבית

ויש לתמוה למה הניח רבינו גמ' דידן ופסק כירושלמי ע"כ ואני אומר דגדולה מזו יש לתמוה דאף בירושלמי מסיק דבאין מבדק הבית דהא קאמר דמועלין בהן ואין מועלין בשיריים לאחר שנתן לכולא עלמא וע"כ לומר דמבדק הבית הן באין ויש מעילה בקדשי בדק הבית ועמש"ל בתוס':

אלא אם רצה יהא וכו'. כתב הרא"פ מפרש טעמא דר"ע דאמר אין משתכרין וכו' דחייש שמא יבא הדבר להפסיד אבל אם רצה הנפקד לקבל עליו ההפסד והשכר להקדש ולעניים מותר אבל בבבלי מפרש הטעם כמ"ש במתני' ע"כ ופי' תמוה דא"כ אף לר"ע איכא מותר הפירות כשרוצה לקבל עליו ההפסד וכולא סוגיין דבסמוך פליגא עליו בזה ועוד שהוא מפליג בין התלמודיים לכן נ"ל עיקר דאדר"י קאי דאף ר"י לא קאמר דמשתכרין בשל הקדש אא"כ מקבל עליו ההפסד ולא הוה רבית ומייתי ראיה מדר' מנא שפסק כן גבי יתומים וכ"ש בשל הקדש ובשל עניים וזהו מדוקדק מאוד בלשון משנתינו דקאמר ר"י והשכר להקדש וזה ברור:

מותר הפירות. פי' הרמב"ם והר"ב ר"י לטעמיה דאמר לעיל מותר שירי הלשכה קונים מהן יינות ושמנים וסלתות ושכר שמשתכרים בהם קרוי מותר הפירות וכן מותר הנסכים פי' סאה ד' ע"כ ותימא למה פירשו משנתינו כר' חייא בר יוסף ולא כר' יוחנן דהוא מארי דתלמודא טפי מיניה וי"ל דבבבלי במנחות דף צ' הגירסא בהיפך דר"י אמר מותר הנסכים היא סאה ד' וסוברין דה"נ בירושלמי מהפכין הגירסא ור"י סובר כר"ח בר יוסף ופירשו הם כר' יוחנן:

א"ר חזקיה מה דנפל לסאה רביעית נפל לבירוצים. בבבלי במנחות דף צ' גרסינן מהו מותר נסכים ר' חייה בר יוסף אמר בירוצי המדות ר' יוחנן אמר סאה ד' תניא כוותיה דר' חייא בר"י בירוצי המדות הללו מה היה עושין בהן אם יש שם זבח אחר יקרבו עמו וכו' ואם לאו מקיצין בהן את המזבח ע"כ. וקשה מאי סייעתא מייתי לדר"ח ב"י הא ר' יוחנן נמי מודה דבירוצי מדות בכלל מותר נסכים הן וכדאמר הכא ויש ליישב:

כהאי דתנינן תמן וכו' הרא"פ הגיה והאריך כאן ע"ש והכל ללא צורך וכמ"ש בקונטרס הוא עיקר:

הלכה ג

ומחללן על הבנין. הר"ב פי' למשנתינו שנותנין למפטמי הקטרת ע"ש וכן פירש"י בשבועות דף י' וקשה הא מפורש מסיק הכא שנותנין לאומני הבנין ומעות הראשונות ניתנו למפטמי הקטורת וגם במעילה דף י"ד משמע מפורש דמחללין על שכר אומני

הבנין ע"ש מיהו בסמוך מפורש דלאומני בית אבטינס שהם מפטמי קטורת היו נותנין דא"ר הושעיה תיפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קטרת:

הלכה ד

לפסחו ולאשמו אין עושה תמורה. כתבו תוס' בפסחים דף צז בד"ה ויביא וכו' דהכא מודה ר"ש דהתם הואיל והיא ראויה לשלמים והפסח אחר פסח קרב שלמים הלכך לא הוי מום ע"כ וכ"כ התוי"ט בשמם. ודבריהם תמוהים דהא מפורש קאמר ר"ש הכא דמפריש נקיבה לפסחו אין עושין תמורה וכן מפורש בש"ס בתמורה דף כ' וקאמר התם ר"ש שאין לך דבר עושה תמורה אלא הרועה להסתאב הרי מפורש דר"ש סובר המפריש נקיבה לפסחו אינו רועה אלא ימכר מיד וצ"ע:

ת"ל בבקר ולא עופות. וא"ת לעיל אמרינן בבקר לרבות את הנקיבות והכא אמרינן בבקר למעט וי"ל דהתם מענינו והכא מענינו דבבקר סתם משמע אפילו נקיבות וה"נ סתם בבקר משמע למעט עופות:

לא היא ולא דמיה וכו'. כתב הרמב"ם פ"ח מה' ערכין ה"ח הקדיש נכסיו סתם והיו בהן יינות שמנים וסלתות ועופות הראויין ליקרב ע"ג המזבח ימכרו לצורכי אותו המין ויקרבו אותן והדמים ילקח בהן זכרים ויקריבו עולות ומפני מה יקריבו דמי אלו עולות ודמי בהמה התמימה יפלו לבדק הבית לפי שהבהמה הקדושה למזבח אם נפל בה מום יש לה פדיון כמו שיתבאר והסלת והיין והשמן והעופות שנפסלו אין להן פדיון שנאמר והעמיד את הבהמה וגו' כל שישנו בכלל העמדה והערכה יש לה פדיון וכל שאינו בכלל העמדה וכו' אין לה פדיון ע"כ וכתב הראבי"ד בהשגות וז"ל לא ידעתי היאך מספיק זה הטעם לסברתו והלא בכל מקום נפדין הן ואם במקדיש נכסיו סתם סובר כד"א כמ"ש למעלה אין זה הטעם מספיק למה לא יפלו הדמים לבדק הבית וכו' וע"ש בכ"מ ובל"מ וקשה לפי מה שכתבתי בקונט' דברי הרמב"ם הם דברי הירושלמי עצמם ומ"ש הכ"מ ויש לתמוה כיון שר"א פליג אר"י וכו' דבריו תמוהים לי הא בפירוש אמרינן כאן דר"א סבר הכל קרב עולה והיינו כר"י וע"כ לומר דתרי ר"א הם וכמ"ש בתירוצו:

וקשיא בדא כתיב וכו'. כתב הרא"פ דס"ל דטמאה אינה צריכה העמדה והערכה ודבר תימא הוא שהרי מפורש כתיב ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך וע"כ לא מוקמינן להך קרא ואם כל בהמה טמאה וכו' בבעל מום אלא באם אינו ענין לטמאה ממש אבל לומר דאין טמאה בעי העמדה והערכה ודאי ליתא:

הדרן עלך פרק התרומה

פרק ה

הלכה א

מעינה סוכנה. כתב הי"מ ומ"מ צ"ע למה נתחכם פתחי' לפרש דבריהן כך ולא כמשמען ע"ש ונ"ל דודאי נשים שחצניות הן ואילו היה כסברתן לא היתה מגלה קלונה ברבים שהיא מקולקלת כ"כ ששופעת דם כמעיין או כים וא"ת באומרת לזיבתי קשה י"ל כמ"ש הי"מ דה"ל למימר לטהרתי:

אפשר שהיה מכבד את בוראו במים וכו'. וקשה הא אמרי' לעיל גבי נחוניא ואפ"ה מת בנו בצמא וכן מקשים תוס' בב"ק י"ל דה"ק כיון שזה מקפיד על כך לא היה הקב"ה מקפחו במים אבל גבי נחוניא ידע הקב"ה שיקבל באהבה ויתלה החסרון בעצמו ועי"ל בענין אחר:

בית גרמו היו מסיקין וכו'. ביומא דף י' פירשתי קצת בענין אחר ופירושי שבכאן נ"ל עיקר ולשון הבבלי ביומא נ"ל דה"ק בית גרמו היו מסיקין מבחוץ היינו בתנור ורודים מבחוץ והיו מדביקים הבצק בדפוס שהיה בתנור מבחוץ לדפוס ואנשי אלכסנדריא היו מסיקין האש מבפנים בתוך חלל הדפוס שהיה בתנור ומדביקין הבצק בתוך אותו הדפוס ומפני שלא היה החום גדול כל כך לכך נתעפש ופי' זה ברור והרא"פ פי' מבחוץ לתנור והוא כפרש"י ואינו נכון שרש"י פי' כן באנשי אלכסנדריא והוא פי' כן לבית גרמו ואי ס"ד דהסיקו מבחוץ לתנור כ"ש שנתעפש:

הלכה ג

היה מביא לוגו עמו. כתב הרא"פ וכבן עזאי חוטא דל למה היה מביא לוגו עמו כיון דלבן עזאי היה חותם של חוטא דל בפני עצמו א"כ לוג שמן שהיה מצורע דל צריך להביא כדי ליתן על בהונות למה היה מביאו מביתו והכי מפורש בתוספתא וכבן עזאי חוטא דל מביא לוגו עמו הלא הכל היה מתוק' בקדש בשלמא לרבנן דאמרי מצורע דל היה נוטל מן חותם גדי והיינו עשרון א' א"כ לוגו ע"כ היה צריך להביא מביתו אבל לבן עזאי קשיא ע"כ ופי' תמוה דהא בתוספתא תניא ד' חותמות היו במקדש חוטא היה מביא לוגו עמו חוטא דל כדברי בן עזאי היה מביא לוגו עמו א"כ תיקשי להו לרבנן נמי למה היה חוטא עשיר מביא לוגו מביתו אלא ודאי פי' שבקונטרס עיקר:

הלכה ד

והא תנינן כלי וכו'. מה שפי' הרא"פ בקושיא זו ופירוקה ע"ש ואינו מחוור כלל וכלל וחס לפרש כן דברי חכמים שהן דברים שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין ואין מי שיטעה בו ומה שמביא ראייה מדברי הרמב"ם אינו ראיה כלל וכבר כתב הכ"מ שנוסחא

אחרת היה לו לרמב"ם אבל נוסחא שלפנינו מורה מאוד כדברי הראב"ד וע"ש ומ"ש הכ"מ שדברי הירושלמי צריך לימוד ע"כ כבר ביררנו הדברים בפירושינו בקונ' והבן:
הדרן עלך פרק אלו הן הממונין:

פרק ו

הלכה א

הה"ד וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה. כתב הרא"פ והלא כתיב וארון ברית ה' הולך לפניהם דרך שלשת ימים אלא שני ארונות היו עכ"ל ותימא הא האי קרא וארון ברית ה' ומשה לא משו וגו' כתיב גבי מעפילים ואז באמת לא הלך לפניהם לפי שלא חפץ ה' בהליכתם כמפורש בקרא וכ"כ הי"מ על הרי"א דלא דק אכן מ"ש היפה מראה דבברייתא מלאכת המשכן מייתי ראיה דשני ארונות היו מדכתיב וארון ברית ה' הולך לפניהם דרך שלשת ימים נראה לי שכוונת ראייתו דהא כתיב כאשר יחנו כן יסעו ובחנייתם היה הארון באמצע המחנה ועוד הא כתיב ונסעו הקהתים נושאי המקדש לאחר שני דגלים אלא ודאי דשני ארונות היו וזה ברור:
הגישה אלי הציץ. כמ"ש בקונט' כן פי' היפה מראה והוא דחוק ונ"ל דהכי פי' שהציץ קרוי ארון אלהים שכתוב עליו קדש לה' ואף לפי פי' שבקונט' י"ל דלכך נקט הציץ לפי שהוא לבוש האחרון שבכולם כמ"ש הרמב"ם בה' כלי המקדש:
אלא יהואחז מפני יהויקים. גירסא משובשת נזדמנה לו להרא"פ ומפני כך פירושו אינו מחוור וכאשר פירשתי בקונטרס כן עיקר וכ"כ גם הי"מ ואני תמה על הרא"פ שלא עיין בדברי יפה מראה:

הלכה ג

תני על של כסף. במנחות דף צט גרסינן שנים שהיו באולם מבפנים לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב ופירש"י בד"ה שנים שהיו וכו' והאי דקרי הכא כסף במתני' שייש משום דשייש לבן ככסף ע"כ ותימא הא ר' יוחנן הגיה הברייתא ולא רצה לתרץ דקרי לה כסף משום דלבן ככסף ועוד דמסתמא דש"ס נראה ברייתא פליגא:
לא כן תני זה אחד מן הניסים וכו'. וא"ת הא במתני' דאבות לא קחשיב בכלל הניסים שהיה הלחם חם ביום סלוקו וי"ל כבר פריך בבבלי ביומא דף כא ומשני פסולא תלתא הוי וחשבינהו בחד ומעייל במקומו הא דהיה חם ביום סלוקו:

הלכה ד

גדומה כתבו תוס' בזבחים דף סב ע"ב ובערוך פי' בריי"ש כמו נותן את גירומיו שהוא לשון תוספת ע"כ וקשה הכא משמע מפורש דגרומה היינו קצרה וכפרש"י וצ"ע:

ולא יפחות מקומץ. פי' הרא"פ ודוקא המתנדב סתם אבל אם רצה להביא אפילו קורט של לבונה מביא ע"כ וכ"מ מדברי הרמב"ם בפי' המשנה אך קשה דא"כ למה אמרו דאם אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד ופי' הרמב"ם בפט"ז מה' מעשה קרבנות דהיינו עץ ארכו אמה הראוי למערכה וכן בזהב מסיק כדי צינורא והיינו שראוי לכלי שרת אבל קורט של לבונה שאינו ראוי להקריבו ודאי לכ"ע אינו מביא וכולא סוגיא הכי רהיטי וצ"ע:

כלום למדו וכו'. בירושלמי הנדפס בש"ס הגירסא כלום למדו לקומץ אלא ממנחת חוטא ולפי פי' שבקונטרס שניהם ענין אחד להם ומה שפי' הרא"פ בכל הסוגיא אינו מחוור ע"ש:

אך לא יעשה וכו'. פי' הרא"פ כלומר בעלמא מקשינן קראי אהדדי האי קרא אקרא דדברי הימים דכתיב ככלותם וגו' ויעשהו כלים וגו' דמשמע דבאה ג"כ לכלי שרת ומשנינן להו כאן שגבו והותירו לב ב"ד מתנה עליהן וכאן שגבו ולא הותירו והכי איתא בבבלי דכתובות בפרק שני דייני גזילות ע"כ ודבריו תמוהים שלא נזכר שום קושיא ופירוקה בש"ס ולא מייתי אלא המקרא לבד ומפני שלא עיין בגי' הירושלמי בא לו כל זה גם מה שפי' בכל הסוגיא אינו מחוור ומה שפירשתי בקונטרס הוא עיקר ואף הגירסא שלפנינו יש לפרש כמ"ש בקונטרס:

הדרן עלך פרק שלשה עשר

פרק ז

הלכה א

מחצה על מחצה יפלו לנדבה. פי' הרא"פ דחמירא משקלים דכולן עולות אבל שקלים מביאים מהן פעמים חטאת שנאכלין לכהנים ע"כ וקשה דבגמרא משמע דטפי עדיף לבא חטאת לקרבן ציבור הקבוע מלהקריב עולות לקיץ המזבח וכמ"ש בקונטרס:

הלכה ב

בהר הבית חולין. פירשתי בקונטרס אפילו ברגל וכו' וכן פרש"י ורא"פ ותוס' בפסחים דף ז ד"ה בהר הבית כתבו מקשה ר"י האיך נמצאו שם הא אמר בפ' הרואה לא יכנס אדם בהר הבית במעות הצרורים בסדינו וע"ש תירוצם ול"נ דודאי לא חיישינן שמא

מבני אדם ההולכין בהר הבית נפלו אלא דאמרינן ממעות הלשכה הן וכמבואר בש"ס וזה ברור:

הלכה ג

אם רוב זכרים עולות. משמע דאף נקבות שבהן עולות וא"ת וכי עולה באה נקבה וי"ל דאימר הקדיש נקבה לעולה ודינה שתרעה ודמיה לנדבה לעולה:

בעי מימר בו ביום וכו'. כתב הרמב"ם פ"ה מה' כלי המקדש דין יז כהן שלא עבד עדיין מימיו שמינוהו כה"ג ה"ז מביא עשירית האיפה וכו' ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית שהיא חביתי כה"ג שמקריב בכל יום ע"כ וכתב הכ"מ בירושלמי בו ביום נתמנה להיות כ"ג מביא שתים וכו' ותימא זו היא ראיה לסתור דבירושלמי משמע שאינו מביא אלא שתים והרמב"ם מצריך שלשה לכן נ"ל שהוא מפרש בעי מימר דקס"ד למימר הכי אבל אין הלכה כן וצ"ע:

לא סוף דבר שמת אלא אפי' נטמא וכו'. כ"כ הרמב"ם פ"ג מה' תרומות. ומעשרות והרב בכ"מ לא הראה מקומו איה והדבר מבואר כאן:

הדרן עלך פרק מעות שנמצאו

פרק ח

הלכה א

מריצה פי' רמב"ם וכ"כ הרב כלי שרוצצים ומשברים בו עצמות המת וכו' וקשה הא מפורש אמרינן בגמרא שהיא מריצה את האבן לבית הקברות וצ"ע:

בזה ובזה שונה ומטביל. בקונטרס פירשתי שהכהנים טמאין וכו'. מפרשים לא פירשו כן וסמכו עצמן על הבבלי דפסחים ד"ע ע"ב דפריך ואלא שבא בטומאה סכין ל"ל לטבולי ומוקי לה כגון שהיה הנשיא גוסס וע"ש ותימא שלא פירשו כמ"ש בקונטרס:

הלכה ד

רבי ירמיה סבר מימר מוספי שבת וכו'. וקשה הא מתני' בר"פ כל התדיר מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח וי"ל דר"י הוה דחי למתני' מקמי ברייתא:

הדרן עלך פרק כל הרוקין וסליקא לה מסכת שקלים